

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:	
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.— cr.
" " " " 1/2 anu . . .	2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 " — "
" " " " 1/2 " 3 " 50 "	

Pretulu insertiunilor:	
Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintiele se se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A” in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, era banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

Congresulu bisericescu alu metropoliei ortodoxe romane din Transilvania.

In siedinti'a XII. congressuala a urmatu la desbatere raportulu comisiunei bisericesci asupra activitatii consistoriului metropolitanu. Din acestu raportu se vede, ca in decursulu periodului dela 1875—1878. an intratu la consistoriulu metropolitanu preste totu 705 piese, din cari de competinti'a consistoriului metropolitanu ca senatu strinsu bisericescu au fostu 218 piese, si s'a resoltitu parte in siedintia, parte pre cale presidiala.

Cause matrimoniale au incursu la consistoriulu metropolitanu din Archidieceasa 35; din dieces'a Aradului 1; din dieces'a Caransebesului 1; dela Consistoriulu Oradei mari 0. — Cause disciplinari din Archidieceasa 2; Dieces'a Aradului 12; Dieces'a Caransebesului 4. Sum'a 18. — Numerulu sufleteloru in provinci'a metropolitana a fostu cu finea anului 1877 in Archidieceasa 674,526; in Dieces'a Aradului 327,060; in Dieces'a Caransebesului 342,376; in Districtulu Oradei-mari 150,471. Sum'a 1.494,433. — Parochii matre, filie, vacante in Archidieceasa: 965 matre, 209 filie, 103 vacante; Dieces'a Aradului 303 " 72 " 26 " " Caransebesului 411 " 31 " — " " Distr. Oradei-mari 288 " 169 " 48 "

Sum'a 1867 matre, 481 filie, 177 vacante. Biserici au fostu cu totulu 2137 si adeca: In archidieceasa 1192; in Dieces'a Aradului 326; in Dieces'a Caransebesului 323; in Districtulu Oradei-mari 296. Sum'a 2137. — S'au nascutu in Archidieceasa 22,798; Dieces'a Aradului 13,934; in Dieces'a Caransebesului 15,124. Districtulu Oradei-mari 6380. Sum'a 58,236. — Numerulu mortiloru a fostu in Archidieceasa 20,381. Dieces'a Aradului 13,941; in Dieces'a Caransebesului 15,136; Districtulu Oradei-mari 7,045. Sum'a 56,502. — S'a cununatu in archidieceasa 4302; Dieces'a Aradului 3055; Dieces'a Caransebesului 3301; Districtulu Oradei-mari 1063. Sum'a 11,721.

In comparatiune cu anulu premargetoriu 1876 rezulta: a) la numerulu sufleteloru unu crescamentu

de 583 suflete, in sa cu privire la singuraticel eparchii, afara de archidieceasa, unde se arata unu plus de 6497 suflete, in tote cecelealte eparchii a decrescutu numerulu sufleteloru si anume: in dieces'a Aradului cu 5204; in dieces'a Caransebesului cu 635; in districtulu Oradei-mari cu 75 suflete;

la numerulu b) nascutiloru unu minus de 4703; c) a mortiloru unu plus de 1637 si d) a cununatiloru unu minus de 933.

Numerulu protopopiateloru si statulu personalu clericalu in Metropolia se cuprinde in urmatorele: In Archidieceasa sunt 41 protopresbiterate; in dieces'a Aradului 11; in dieces'a Caransebesului 10, in districtulu Oradei-mari 7, de totu 69 protopresbiterate. Protopresbiteri actuali sunt 49; administratori protopresbiterali 20, capelani 153, diaconi 6. Afora de acesti'a mai sunt 3 Archimandriti si 4 protosinceli.

In siedinti'a XIII. a urmatu la ordine raportulu comisiunei scolastice. Raportorulu comisiunei, Stef. Iosifu, cu privire la propunerea facuta de Preasanti'a Sa Episcopulu Ioanu Metianu, pentru infiintierea unei *preparandii de fete* pentru provinci'a metropolitana, si la propunerea deput. Vincentiu Mangra, pentru infiintierea unei *academii teologice*, propune, si congresulu recomanda aceste propuneri consistoriului metropolitanu spre studiare si a veni la congresulu viitoriu cu unu proiectu motivatu in privinti'a infiintierii acestoru institute.

Subraportorulu comisiunei scolastice, Dr. Iosifu Hodosiu, facendu istoriculu *fondului de pensiune invetiatorescu*, arata cum ca desi diecesele au facutu pasii necesarii si la timpul se pentru infiintierea fonduriloru proprie de pensiuni, totusi ministeriulu de culte si instructiune a denegatu acestu dreptu dieceseloru, propune deci a-se face in caus'a acest'a o reprezentatiune la ministeriu, si acest'a se o prezenteze ministrului o deputatiune, carea in casu de trebuintia se faca pasi pana si la inaltulu tron. Propunerea primindu-se din partea congresului, cu compunerea adresei se insarcineza Dr. Hodosiu si Parteniu Cosma, er in deputatiune se alege 7 membri,

Metropolitulu cu Episcopii, Cav de Puscariu, A. Mocioni, P. Cosma si An. Trombitasiu. Totu raportorulu Dr. Hodosiu raportandu in privinti'a opririi cartiloru de scóla, prin ministeriulu de instructiune face propunerea a se recercá ministrulu de culte prin o adresa, ca inainte de-a publicá oprirea cutarei carti, se intrebe autoritatile nóstre scolare, daca cartea respectiva e introdusa in scóle de consistóriele eparchiale, totodata se spuna motivele opririi cu indicarea chiar a pasagelor dificultate, pentru a-se constatá încátu dificultarea este intemeiata si in câtu nu. Propunerea acést'a se primesce.

Subraportorulu P. Suciú, in privinti'a reprezentantiloru in comitetele scolare comitatense, propune, si congresulu decide, ca autoritatile nostre scolare se se acomodeze in privinti'a acést'a legiloru sustatóre, avendu in vedere interesele scóleloru nóstre confessionale. Ér in privinti'a scaunelor scolare decretate prin lege, se decide a se declará, cá comitetele parochiale la noi forméza totodata si scaunele scolare.

In siedinti'a XIV. a urmatu continuarea raportului comisiunei scolare. Cu privire la starea scóleloru din fostulu confiniu militarú banaticu, subraportorulu I. Jonasiu face istoriculu acestoru scoli, aratandu cá dupa originea lorú ele sunt scóle confessionale si guvernulu le pretinde a fi scóle comunale. Propune si congresulu primesce, ca atátu in caus'a fondului scolaru granitarescu câtu si pentru castigarea scóleloru granitiere pe sém'a comisiunei nóstre. se se face o representatiune la ministeriu. Cu substernerea acesteia se insarcinéza deputatiunea esmisa in caus'a fondului de pensii.

Dupa acestea a urmatu raportulu comisiunei scolare despre activitatea senatului scolaru in consistoriulu metropolitanu. Din acestu raportu resulta, cá in decursulu periodului de timpu dela 1875—1878 au incursu, dupa cum se póte vedé din protocélele de esebite, cu totulu 705 numeri, din cari de resortulu senatului scolaru au fostu 74 si si-au aflatu resolvirea lorú in 5 siedintie.

Cause disciplinari apelate au fostu numai 3, din tre cari 2 s'au resoltitu un'a e in restantia.

Cu finea anului scolaru 1877 au fostu copii deobligati a frecuentá scól'a: in archidieceasa 81,465; Dieces'a Aradului 48,077; Dieces'a Caransebesiului (fora de confiniu militarú) 19,672. In districtulu Oradiei-mari 22,252. Cu totulu 171,466, — Din acesti'a au fostu in etatea dela 6—12 ani: in archidieceasa 57,013; in Dieces'a Aradului 32,606; in Districtulu Oradiei-mari 15,261. Sum'a 104,880. — in etatea dela 12—15 ani, in archidieceasa 24,452. Dieces'a Aradului 15,471; Districtulu Oradiei-mari 6991. Sum'a 46,814. — Caus'a cá cifrele de sub II. si III. nu consuna cu cele de sub I. precum ar trebui se fie, se motiveza prin aceea, cá in dieces'a Caransebesiului nu s'a facutu impartirea dupa etate ci numai dupa secsu.

Dupa secsu au fostu in archidieceasa (nu s'a facutu evidentu). Dieces'a Aradului copii 24,715, fetitie 23,362; Dieces'a Caransebesiului copii 10,402;

fetitie 8270; Oradea-mare copii 11,831, fetitie 10,421. Sum'a copii 46,918, fetitie 43,053. — Au frecuentatu scól'a in archidieceasa 54,459; Dieces'a Aradului 11,020; Dieces'a Caransebesiului 9304; Districtulu Oradiei-mari 5609. Sum'a 80,392.

Subtragendu acestu numeru de copii umblatori la scóla di nnumerulu copiiloru deobligati a frecuentá scól'a indicatu la I. resulta, cá preste totu nu au frecuentatu scól'a — 91,074 copii.

Dupa secsu au frecuentatu scól'a: in archidieceasa (nu s'a facutu evidentu); in dieces'a Aradului copii 9668, fetitie 2452; in dieces'a Caransebesiului copii 6734, fetitie 2573; in dieces'a Oradiei mari copii 3515, fetitie 7019.

In comparatiune cu anulu premergatoriu a crescutu numerulu copiiloru umblatori la scóla — in dieces'a Caransebesiului, — cu 1082 séu 184%.

In privinti'a celorlalte eparchii se observa, cá in archidieceasa nu s'a facutu raportu scolaru la anulu 1877; ér in protocolulu sinodului dela Aradu la pag. 18 se face adeveratu provocare la conspectulu senatulu scolaru, care conspectu inse nu se afla aclusu la protocéle.

Scoli elementari si capitali au fostu in archidieceasa 733, dieces'a Aradului 359, dieces'a Caransebesiului 234, districtulu Oradiei mari 315. Sum'a 1641.

Numerulu invetiatoriloru au fostu in archidieceasa 827, in dieces'a Aradului 359, in dieces'a Caransebesiului 234, in districtulu Oradiei-Mari 208. Sum'a 1628.

Gimnasii suntu 2, unulu superioru in Brasiov si altulu inferioru in Bradu; celu d'antaiu cu 151 elevi celu din urma cu 52 elevi. Scól'a reala impreunatu cu gimnasiulu din Brasiovu are 73, cea comunciala 17 elevi. Scól'a primara totu de acolo are 270 copii, 177 fete si scól'a de meseriesi 50 elevi.

Institutulu pedagogicu din Archidieceasa are 10 clerici si 20 pedagogi, celu din Aradu are 81 clerici si 96 pedagogi. Institutulu din Caransebesiu are 31 clericii si 28 pedagogi.

Pentru inaintarea trebiloru scolare consistoriulu metropolitanu propune in raportulu seu sistemisaré postulu de asesoru referinte in senatulu scolaru metropolitanu. In privinti'a acést'a in sinulu comisiunei s'a ivitu done propuneri, un'a a majoritatii carea sustienea necesitatea unui astfelu de referinte, si altu carea nu recunósce acést'a necesitate, aflandu cá astfelu de institutiune sta in contradicere cu statutulu organicu. Din incidentulu acestoru propuneri s'incinsu o desbatere infocata din ámbelé parti. Oratorii pro si contra nu incetau. In fine congresulu dupa cererea a 20 membrii punendu la votu secretu propunerea minoritatii din comisiune, acést'a se prescrie cu 35 voturi contra la 28 voturi.

In siedintiele XV. si XVI. activitatea congresului a fostu absorbita de incidentelé necónfirmaré unui asesoru ordinariu in consistoriulu dela Caransebesiu, despre care am atinsu in numerulu trecut.

Dupa o lupta parlamentara de doue zile, in care am auditu parerile celea mai bune si mai constitutionale desvoltate din partea majoritatii din comisiune, carea nu adá de necesariu o a dou'a confirmare, fiindu alesulu odata confirmatu ca asesoru onorariu, congresulu a luat urmatoriulu conchisur:

„Lasandu nealteratu dreptulu episcopulu diecesanu de-a intari séu eventualminte a nu intari pre alesii asesori consistoriali ai senatulu strinsu bisericescu, de ambele categorii, congresulu din incidentulu casulu concretu din cestiune enuncia in generalu: cá la casu de nentarire episcopulu, respective arhiepiscopulu are a face sinodulu cunoscutu in detaliu motivele sale decizetóre.

Ne aflandu sinodulu motivele intemeiate le póte substerne sinodulu episcopescu spre decide.

Casulu concretu subversante se va resolvi in censulu acestui conchisuru congresualu.“

Unu opu alu congresulu actualu.

Amu publicatu in numerulu trecutulu regulamentulu pentru parochieele din provinci'a nóstra metropolitana votatu de congresulu actualu. Acestu regulamentu este fara indoiéla unu opu, dela ale carui dispositiuni depinde in mare parte binele si infiorirea bisericeei.

Sub astfelu de impregiurári ne sentimu detori a arunca privirea nóstra asupra-i, si a ne face unele observatiuni.

Primulu avantajiu ce ni-lu pune la dispositiune acestu regulamentu este, cá introduce *unitate* in intréga provinci'a metropolitana, si astfelu pune capetu uneloru nentielegeri, ce se puteau ivi la indeplinirea parochieloru din cauza, cá in fie care eparchia erau in punctulu acest'a norme diferite. Elu coordineza institutetele teologice, si astfelu se lasa la voia fie carui candidatu a-si alege liberu loculu, in care voiesce a se pregati pentru cariera preotiesca. Acésta impregiurare va produce de siguru in factorii angagiati in serviciulu invetiamentulu teologicu unu spiritulu de emulatiune, unu lucru neconditionatu necesariu in desvoltarea nóstra pe acestu terenu, ér elevii diferiteloru institutete nu voru mai poté deveni in neplacutu a positiune, ca trecendu din unu institutu in altulu se nu fie primiti, cum s'a inamplatu cu unu elevu alu institutulu teologicu din Aradu in anul trecutulu. Respectivulu elevu studiase adeca in Aradu doue cursuri de teologia, si voi se mérga se continue studele in institutulu archidiecesanu din Sibiu. Ce se vede se, presentandu-se inaintea consistoriulu archidiecesanu, elu fu respinsu simplu. Acestu faptu este de siguru unu lucru fórtu regretabilu. Elu da ansa la fórtu multe suspisiuni, unu lucru, carele nu este nici decátu in interesulu bisericeei, dar nici in interesulu autoritatii, dela carea a emanatu. Regulamentulu din cestiune, sperámu, va face se dispara atari neintielegeri.

Unu punctu de mare insemnatate este si regularea capelaneloru. Dupa dispositiunile paragrafulu patru din regulamentu capelanii alegendi trebuie se aiba calificatiunea prescisa pentru parochi'a respectiva, ér in casu de vacante a parochiei devinu parochi fara a se mai face alta alegere. In modulu acest'a se voru alege de capelani, de aci înainte numai individi cu calificatiunea prescisa, ér odata cu ei voru fi siguri, de posturile ce le ocupa, si astfelu voru lucrá cu mai mare energia si zelu pentru infiorirea parochiei langa carea functioneaza ca capelani. Acestu punctu de astfelu normatu este in deplina consonantia si cu institutiunile nóstre canonice.

Paragrafulu 5 pretinde a se face si a se rectificá la finea fie carui anu solaru o consemnare oficiosa a membriloru sinodulu parochialu. Acésta dispositiune are mare valóre practica. Ea va face se dispara multe neregularitati, ce se puteau observá pana acum la alegeri si mai la tóte siedintiele sinódeloru nóstre parochiali, unde adesea decidea din lips'a unei atari consemnári votulu celoru nein-dreptatiti a fi membri sinódeloru nóstre parochiali. Pe de alta parte o aplicare rigurósa a acestei norme va face pe multi membri ai parochieloru nóstre a-si indeplini cu acuratetia tóte oblegamentele parochiali.

Prin clasificarea parochieloru si prin normarea modulu, dupa care au de a se indeplini parochieele vacante, sperámu, cá s'a facutu unu pasu inaintu intru ameliorarea sórtei preotiloru. Regulamentulu specifica apoi venitele sistemisate ale preotiloru, si impune de o stricta detorintia consistorieloru eparchiali a „priveghia, ca veniturile preotiesci sistemisate nici intr'unu chipu se nu se impucineze, din contra se-se folosésca regulatu.“ Acésta dispositiune va face, sperámu, se dispara iregularitati, de care se imtemplara, dupa cum suntem informati intr'unu casu din archidiecesa. In o comuna mare din Ardealu era adeca de multu o parochia de clas'a prima cu unu venitu sistemisatu de 800 fl. v. a. Se dice inse, cá consistoriulu ar fi fost interesatu in cauza pentru unu candidatu alu seu, carele inse nu avé calificatiunea pentru parochii de clas'a prima, si asia fara dóra si póte in câteva zile parochi'a deveni de clas'a a dou'a cu unu venitu de 600. Lucru pré naturalu, nimicu mai usioru intre impregiurárele de astadi, decátu a reduce venitele parochiali. Se nu uitámu inse cá prin astfelu de medilóce si procederi demoralisámu poporulu, si lucrámu la ruinarea bisericeei.

Prin precisarea termineloru referitóriu la actulu alegerii pretinse de regulamentu, sperámu, cá se voru poté indeplini mai iute parochieele, si asia nu voru mai avé a suferi prin o indelunga administratiune prvisoriu.

Dispositiunile §-lui 18 prescriu tinent'a candidatiloru inaintu de alege, si oprescu sub pedépsa influintiarea loru séu a partisaniloru loru „cu ori ce medilóce corumpetorie asupra alegatoriloru.“ Aplicandu-se corectulu dispositiunile acestui paragrafu se voru poté delaturá multe abusuri, ce obveniau pana aci in acésta privintia. Cunóscemu multe casuri, unde candidatii de preotia, séu partisani ai loru influintiau asupra alegatoriloru cu medilóce neiertate spre demoralisarea poporulu si spre daun'a bisericeei.

Greutatea cea mai mare, ce o intempinámu aci este inse constatarea ataroru abusuri pentru cá adesea ne amu pututu convinge, cá ómenii cu intentiuni rele inventeaza cá si medilóce, prin cari se póte eludá legea. Cu tóte acestea sperámu, cá interesulu facia de biserica si prosperarea nóstra ne va impune fiecarui'a din noi detorintia a lucrá cu totii la delaturarea acestei cangrene intrate ici colia in corpulu nostru prin contactulu si influentia cea rea din partea streiniloru.

Unu lucru regretabilu si chiar unu lucru, carele dedea ansa la neplaceri si certe intre preoti era, cá pana aci nu era regulatu prin o norma speciala reportulu dintre preoti in comunele, unde functioneaza mai multi preoti la olalta. Capitulu din urma alu regulamentulu satisface acestei necessitati, si asia pe viitoriu acésta impregiurare nu va mai poté fi caus'a multoru nentielegeri.

Regulamentulu din cestiune satisface cu unu cuventu multoru necessitati in administratiunea bisericesca, si pe langa o aplicare buna si rigurósa promite fórtu multu. Unele observári, ce mai avemu a face la elu in ceea ce privesce aplicarea candidatiloru de preotia ca invetiatori, ni le rezervámu pe alta ocazinne.

Procedura provizoria in cause disciplinari.

I. Dispositiuni generale.

§. 1. Judecatoriei disciplinare sunt supusi.

1. Diaconii, capelanii, parohii, protopresbiterii, asessorii consistoriali si monachii, teologii studinti si absoluti, precum cântaretii si servitorii bisericesci, afara de arhieriei.

2. Invetiatorii, suplentii invetiatoresci, invetiatoresele, preparandii studinti si absoluti, profesorii, directorii si inspectorii de scóle si servitorii scóleloru.

3. Tutorii séu epitropii si alti administratori de averi bisericesci, scolare si fundatiunale precum si toti acei'a, carii primescu vre-o insarcinare din partea autoritatiloru bisericesci, scolare-confesiunale séu fundatiunale.

§. 2. Aceste persóne sunt supuse procedurii disciplinare, déca au facutu vre-o vina in diregatoria séu serviciulu loru, — déca nu implinescu detorint'a loru in intielesulu legiloru bisericesci (canóne), conclusele aduse de corporatiunile bisericesci competente, precum ordinatiunile bisericesci, scolare si fundatiunale, si aréta o negrigntia pagubitóre, mai departe déca au purtare scandalósa, ce, dupa spiritulu moralitáti si crestinatáti nu se póte suferi.

§. 3. Nu póte fi nimene trasu la investigatiuni si respective judecatu disciplinariu, decátu inaintea forului seu competente séu delegatu, si nu póte fi judecatu fara incheierea unui procesu disciplinariu, in intielesulu acestei procedur.

II. Forurile.

§. 4. Judecatori'a de 1-a instantia e scaunulu protopresbiteralu, conformu §-lui 33 din statutulu organicu.

Judecatori'a de 1-a instantia e si consistoriulu eparchialu conformu §§-loru 121, 122 din statutulu organicu.

Pentru teologi si preparandi, pana invétia in institutulu teologicu si preparandialu, judecatori'a de 1-a instantia e colegiulu profesoralu.

§. 5. Judecatori'a de a II-a instantia e consistoriulu eparchialu, in cauzele apelate dela scaunulu protopresbiteralu, si dela colegiulu profesoralu.

§. 6. Judecatori'a de a III-a instantia e consistoriulu metropolitanu, conformu §§-loru 158—170 din statutulu organicu, si respective judecatori'a de a II-a instantia in cauzele apelate dela consistoriele eparchiale.

III. Constituirea foruriloru.

§. 7. Scaunulu protopresbiteralu pentru persónele din §. 1, punctulu 1, se constituie conformu §-lui 32 din statutulu organicu.

§. 8. Scaunulu protopresbiteralu, pentru persónele din §-lu 1-in, punctulu 2 si 3, se constituie din protopresbiteru, o tertialitate din cleru si doue din mireni, in carea se cuprindu doi din invetiatori, profesori, inspectori de scóle, si alti doi mireni onesti, carii se alegu pe 3 ani in sinodulu protopresbiteralu. Pentru casurile de lipsa se alegu si atáti suplenti.

§. 9. Scaunulu colegiului profesoralu se constituie din trei membri, anume: din directorulu institutului si doi profesori alesi prin sórte pe unu anu.

§. 10. La consistoriulu eparchialu si metropolitanu, forurile disciplinare sunt senatele respective.

IV. Investigarea séu cercetarea.

§. 11. Investigarea se ordinéza pe bas'a unei aretári motivate, séu din oficiu.

Déca aretarea se referéza la unu faptu de asia natura, încátu caus'a, cu invoirea vatematului séu pagubitului, se póte impacá, si nu e vatematu vre-unu interesu publicu bisericescu, scolaru, fundatiunale, séu moralu, — si nu e detorintia de a continuá investigarea din oficiu, atunci se

póte încereá si face impacatiune. Din contra, si pe lenga impacatiune in unele puncte private si personale, se procede din diregatoria pana la incheierea ordinaria a procesului disciplinariu.

§. 12. Aretári, cari nu sunt subscrise de nime, nu se baga in séma, si se depunu in archivu.

De cumva inse se face provocare la dovedi, protopresbiterulu séu consistoriulu are de a se informá, si dupa impregiurári a pasí la investigári din oficiu.

§. 13. Investigarea se póte ordiná, déca aretarea séu scirea oficiósa, se baséza pe unu faptu séu negrigntia, si se afla dovedi cu provocári la martori ori documinte; déca persón'a si obiectulu procesului disciplinariu cade in competint'a foruriloru aci anumite, si déca se póte judecá pedepsi pe bas'a canóneloru si altoru concluse séu ordinatiuni bisericesci scolare si fundatiunale.

§. 14. Investigarea se ordinéza prin protopresbiterulu séu scaunulu protopresbiteralu, si cu efeptuirea ei se póte insarciná unu membru alu scaunului.

Déca casulu se refera la asia fapta, carea pentru judecatori'a de 1-a instantia, cade in competint'a consistoriului, atunci protopresbiterulu si respective scaunulu protopresbiteralu detorint' de a face eatra consistoriulu eparchialu relatiune despre ordinarea investigatiunii, si acest'a de a tiené in evidintia investigarea, si in casu de lipsa de a grabí incheierea ei.

§. 15. Investigarea se ordinéza si prin consistoriulu eparchialu, si cu efeptuirea insarcinéza pe protopresbiterulu respectivu, séu altu membru alu scaunului protopresbiteralu séu pe unu comisariu consistorialu.

§. 16. Celu insarcinatu cu investigarea e indetorint' insusi se o implinésca, si nu póte se o incredintieze altulu.

De cumva insarcinatu sta in legatura de rudenie cu acusatulu, séu unulu din acusatii, atunci e detorint' de a acést'a sa o faca cunoscutu aceluia, carele l'a insarcinatu, si acest'a se denumésca altu investigatoriu.

§. 17. Candu aretarea, séu scirea cuprinde unu faptu ce cade apriatu in competint'a scaunului protopresbiteralu, atunci acelea se predau scaunului spre judecata competente.

§. 18. In contr'a teologiloru si preparandiloru, cari si tienu inca de institutulu, investigarea se ordinéza directorulu institutului, si cu efeptuirea ei incredintieza pe altulu, si încátu se póte pe acél'a, carele nu e alesu de judecatoriulu scaunulu colegiului profesoralu.

§. 19. Candu scaunulu protopresbiteralu competente ar fi interesatu in caus'a de disciplina, ori iprin impregiurári grave, ori prin legaturi familiare cu acusatii, si scaunulu s'ar puté constitui, atunci e detorint', cá din oficiu se céra dela consistoriulu eparchialu unu scaunulu protopresbiteralu delegatu.

Acusatulu séu fisculu inca póte cere delegatiune, cererea cu parerea motivata a protopresbiterului se astere la consistoriu spre decidere.

§. 20. Investigarea in cause mai mici, si cari se tiené apriatu de competint'a scaunului protopresbiteralu se face astfelu, cá investigatoriulu de odata citéza pe acusatoriu dovedile sale si pe acusatulu cu aceea, cá si acest'a se aduca dovedile sale, — si marturisirea pârtiloru precum fasiunea matoriloru le ia un'a dupa alt'a la protocolu, încátu afla investigarea de incheiata, o asterne acolo, unde si-a capetatu insarcinarea cu investigarea.

§. 21. Investigarea in cause mai grave, si anume candu se pare posibilu, cá acusatulu se suspinde dela oficiu séu judecat'a póte avé urmári grele pentru viitoriulu acusatulu, se face astfelu, cá marturisirea fie-carui'a se depune in protocolu separatu si anume se asculta:

a) acusatoriulu privatu asuprá aretárii sale, parte se desvelésca cele de lipsa, parte ca vointia lui de purtare procesului se fia apriata, si se primésca respunsabilitatea asuprá sa, candu aretarea s'ar dovedi de neadeverata;

b) acusatulu, ca se aduca dovedi pentru nevinovata sa.

c) martorii acusatorului si acusatului asupra obiectului de investigare;

d) in casu candu se vede a se fi facutu o vina, investigatoriulu continua cercetarea din oficiu, si toate imprezarile le lemuresce, pentru-ca se se dovedesca ori vin'a acusatului.

§. 22. In casulu investigării din §-lu 21, acusatoriu privatu si acusatulu au dreptu se-si denumesca unu barbatu de incredere, si neinteresati in cauza. Acesta potu fi de facia la investigare ca si martori de incredere, dar si-dau cuventulu de onore, ca despre cele ce voru pastra cea mai adenca tacere.

Nevoindu partile de a-si alege barbatii de incredere, impregiurarea insasi, se insamna la inceputulu marturisirii.

§. 23. Investigatoriulu e indetoratu, ca fiecarui'a datu se-i cetesca marturisirea scrisa in protocolu, ca martorisoriulu se pota adauge, seu a o stremuta si apoi proba.

Impregiurarea, ca marturisirea seu fassiuinea s'a cetitu, aprobatu si intaritu cu jurementu, carele se depune in faa fassiuinei dupa formul'a usitata pana acum, se introduce capetulu marturisirei, si apoi protocolulu se subscie de martorisori, de investigatoriu si de barbatii de incredere.

Deca cine-va si-denega subscrierea si respective marea semnului crucii la numele seu, investigatoriulu insamna impregiurarea, si de se spune, si motivulu.

Investigatoriulu introducendu toate actele investigatiune, in ordinea precum au incursu, intr'o consemnare de carte (rotulu), le asterne pe langa relatiune forului de unde capetatu insarcinarea spre investigare.

V. Dovedile.

§. 24. Spre adevierarea unei vine, dovedile sunt:

1. Precunoscerea vinovatiei preste totu seu in parte catre acusatulu.

2. Marturisirea sub juramentu a duoru seu mai multi martori, cari nu se potu eschide dupa procedura in cause matrimoniale si divortiale.

3. Scrisori subscise de acusatulu, si alte documinte scrisorile seu publice.

4. Juramentulu. Acusatulu nu i se da nici odata. — Acusatorulu numai atunci, — candu partea mai mare a vinei e dovedita in altu modu, dar' e de lipsa numai spre implinirea dovedei asupra unei seu mai multoru impregiurari, cari altcum judecandu din toate, aparu a fi de creditu.

5. Oculat'a prin pricepetori de lucru.

§. 25. Investigatoriulu are dreptu se jore pe martori, sau fassiuinea loru este esentiala. Altcum martorii de reata se jora inaintea forului. Martorii in altu tractu, la chematiunea investigatoriului se asculta, si jora prin forulu competentu, era cei de alta confessiune prin judetiulu singulariu.

Propunerea defensorului legiloru in calitate de fiscu.

§. 26. Actele de investigarea incheiata fiindu asternu-se se predau fiscului ca se-si faca propunerea.

Propunerea fiscului pote fi:

1. Pentru intregirea investigării, aretandu apriatu imprezarile esentiale, ce sunt de a se mai cerceta si respective implini.

2. Pentru incetarea procesulu disciplinariu, candu vin'a acusatulu nu e faptu de pedepsitu, seu candu vin'a nu se pote dovedea obiective, adeca dupa fapta, si subiective adeca dupa martorisina.

3. Pentru strapunerea causei disciplinare la forulu competentu.

4. In casu, candu prin investigatiune s'a lemuritu, ca cuprinde in sine o crima, seu unu delictu comunu, candu de a areta faptululu la judecatori'a regesca competente.

Scaunulu protopopescu, seu consistoriulu eparchialu, aretandu fapt'a totdeodata recerca, ca se i se tramita decisiunea seu sentinti'a ajunsa la valore de dreptu.

Acest'a se comunica fiscului, ca se propuna, ca ore investigarea disciplinaria mai pote ave locu?

5. Pentru punerea sub acusa a acusatulu, candu faptulu e doveditu, si trebeu pedepsitu.

In casulu acest'a fisculu numesce martorii, cari sunt de a se chiama si la judecata, si incatu e neaperatu de lipsa, si din martorii, cari au depusu juramentulu.

VII. Decisiunea.

§. 27. La scaunulu protopresbiteralu, protopresbiterulu in contielegere cu fisculu aduce decisiune asupra propunerii, si incatu nu se potu intielege, propunerea se asterne scaunulu protopresbiteralu, ca acest'a sa decida.

La consistoriulu eparchialu, acest'a decide asupra propunerii fiscului.

§. 28. Decisiunea, in carea se cuprinde intrég'a propunere a fiscului, in toate casurile se impartasiesce acusatulu, carele in casulu de sub 5, din §-ulu 26. are dreptu ca dela immanuare in 14 zile se-si deie recursulu in contr'a decisiunii.

Din scopulu aperării acusatulu, seu aperiatoriulu seu, acum'a are dreptu ca se cetesca actele de investigare, si se-si decopieze, ce-si afla de lipsa.

§. 29. Fisculu aflandu ca prin decisiune s'a vatamatu legea, asemenea are dreptu de recursu.

VIII. Pertractarea si judecat'a.

§. 30. Deca din siedul'a de immanuare si din protocolu se vede, ca la timpulu nu s'a datu recursu seu decisiunea apelata a ajunsu la valore de dreptu, atunci protopresbiterulu, directorulu colegiului profesoralu, si respective consistoriulu pune di de pertractarea si dejudecarea causei disciplinare.

§. 31. In acesta decisiune se numesce, si se citeza acusatulu, martorii, cari se afla neinecungiuratu de lipsa, si fisculu, dupa impregiurari si acusatoriulu privatu.

Acusatulu are dreptu, ca afara de martorii sei ascultati si citati, se-si aduca si alti martori, — si incatu ar sci, ca fara citare nu vreu a se infatisia, da cerere la protopresbiteru, ca acest'a se-i citeze.

§. 32. Consistoriulu eparchialu, ca foru de antai'a instantia inca tiene pertractare.

Candu inse partile si marturiile locuescu prea indpartate, si spesele procesuale ar fi prea mari, seu candu sunt alte pedece, atunci consistoriulu are dreptu, ca pe langa instructiune precisa se imputeresca pe protopresbiterulu, seu scaunulu protopresbiteralu respectivu, ca se confronteze si se jore pe cei anumiti.

Si pe langa acest'a procedere, consistoriulu eparchialu, in casu de lipsa pote cita pe acusatulu si acusatoriulu privatu si inaintea sa.

§. 33. Presedintele naturalu alu forului fiindu impededatu, are dreptu ca se substitue de presedinte pre celu mai betranu din asesorii scaunulu protopresbiteralu, si respective din ai consistoriului.

§. 34. La forurile de antai'a instantia, siedinti'a e publica.

Presedintele da atatea bilete de intrare, cate corespundu marimii localitatii.

Fiindu obiectulu pertractării de o natura gingasia, presedintele are dreptu se eschida publicitatea.

In casu de publicitate, presedintele are dreptu, ca pe turburatoriulu de pace, se-lu indrumeze de a esi din localitate.

§. 35. La pertractare fisculu si-spune propunerea pe scurtu, — si apoi se asculta acusatulu, acusatoriulu si martorii, si se facu confruntările de lipsa.

În câtu unii din martori, inca nu au fostu jurati, — la propunerea fiscului si observarile acusatului séu aperiatorului se jóra martorii, si se facu confruntarile de lipsa.

În câtu unii din martori, inca nu au fostu jurati, — la propunerea fiscului si observarile acusatului séu aperiatorului, forulu decide jurarea martoriloru de lipsa pentru lemurirea adevărului.

Déca cum-va natur'a vinei s'a schimbatu dela propunerea fiscului, acést'a are dreptu se faca propunere nóua, séu se dechiare, cá sustiene pe aceea de mai nainte, — si atunci urméza aperiarea acusatului. —

§. 36. Deliberarea si aducerea sentintiei séu decisiunii se face in absentia părtiloru, a fiscului, si a publicului.

Sentinti'a se publica in foru prin presiedinte standu in fati'a partiloru si a publicului.

§. 37. Presiedintele intréba pe acusatul cá indestulatu e cu sentinti'a, si in casulu indestulării, sentinti'a a ajunsu la valóre de dreptu. Voindu acusatulu séu fiseulu se apeleze, are dreptu se insinueze apelatiunea numai decátu, si motivele apelatiunii le póte dá si in scrisu pana in 14 zile, cáci altcum se respingiu.

§. 38. In introducerea sentintiei, se spune numele si conumele acusatului, si vin'a, pentru carea a statu sub acusa.

In insasi sentintia se spune numele si cognumele, ocupatiunea si locuinti'a acusatului, vin'a pentru carea si pedéps'a, cu carea s'a judecatu, — urmarile ei, spelele de procesu, in cari s'a convincatu si terminulu, pana la care au sé se implinésca acele judecate. —

In motive se constata faptulul si se aducu dovedile objective si subjective, — imprejurarile ingreunátóre si usuratóre, apoi se citéza canónele séu ordinatiunile vatemate. Iéra cu pretensiuni de desdaunare se indruma părtille la forulu civilu. —

Déca acusatulu citatu inaintea foruriloru nu se infatisiéza, si actele suntu depline, se aduce sentintia si fara de elu.

Tóta pertractarea si judecat'a se introduce in protocolu siedintiei.

IX. Apelatiunea.

§. 39. In contr'a sentintiei se iérta apelatiunea numai la forulu alu II-lea, si se dá la forulu, carele a adusu judecat'a.

§. 40. In apelatiune se potu aduce motive nu numai in meritulu causei, ci si in contr'a formelor in câtu investigatiunea si judecat'a nu s'au facutu dupa normele acestei procedur.

§. 41. Apelatiunea se dá intr'unu exemplariu, ce se substerne forului apelativu si intr'unu rubru, cu care se insciintiéza acusatulu despre primirea si substernerea ei.

Apelatiunea data dupa 14 zile se respinge din oficiu.

§. 42. Apelatiunea primita numai decátu se substerne cu relatiune forului apelativu.

Acést'a judecandu numai din acte, are dreptu dupa starea adevărului, de a intari, stramutá séu nimici sentinti'a prima, — in casulu din urma ordinandu cele de lipsa, si aducerea unei nóue sentintie.

§. 43. Sentinti'a a dón'a cu tóte actele se retrimite forului primu, carele e detoriu cá in scrisu se o publice acusatului si fiscului, si dupa impregiurári, si acuatoriului privatu.

§. 44. Nimicindu-se sentinti'a, si dupa intregire aducendu-se sentintia nóua, acést'a dupa impregiurari se publica séu la pertractare, séu se dá in scrisu acusatului si fiscului, cari au dreptu se apeleze de nou.

X. Esecutiunea.

§. 45. Ajungendu sentinti'a la valóre de dreptu, fisculu si dupa impregiurári, acuatoriulu privatu are dreptu se céra esecutiune la forulu, carele a adusu antái'a sentintia.

§. 46. Rugarea de esecutiune se dá in exemplariu de lipsa, cá câte unulu se capete fisculu séu acuatoriulu privatu, acusatulu, si esmisulu forului. La exemplariulu misului trebuie sé se alature sentinti'a in copia.

§. 47. Forulu ordinéza esecutiunea in intielesulu sentintiei cu valóre de dreptu, si cu efeptuirea ei, insarcinatu pe unulu, carele o póte implini mai cu usiurintia.

In casu, candu forulu nu va puté efeptuí esecutiunea recérca ajutoriulu judecatoriei civile.

§. 48. Déca esecutiunea nu s'a ordinatu dupa intielesulu adevératu alu sentintiei, vatematulu are dreptu dela immanuarea decisiunii de esecutiune in 14 zile se recursu in contr'a punctelor reu esecutate, dar fara ce se impedece implinirea esecutiunii ordinate.

§. 49. Finindu-se procesulu disciplinariu prin esecutiune, forurile de prim'a instantia, au detorinti'a, cá se schida unu registru, si in acést'a se introduce:

Numele si conumele judecatorului, ocupatiunea si cuinti'a lui, datulu si numerulu sentintiei valide, si pedéps'e esecutate. Protopresbiterulu la capetulu anului asternu duplicatu acestu registru consistoriulu eparchialu pe evidintia. —

XI. Rennoirea procesului.

§. 50. Judecatulu are dreptu de a cere rennoirea procesulu disciplinariu:

a) dupa esecutarea sentintiei pana intr'unu anu.

b) déca a aflatu dovedi noue pentru nevinovati'a.

§. 51. Rennoirea se cere la forulu, carele a ordinat investigatiunea, — si se concede séu respinge la propunerea motivata a fiscului.

§. 51. In casulu rennoirii, pe bas'a cererii cu dovedi noue, se ordina investigatiune nóua, si se procede dupa normele acestei proceduri. Rennoitoriulu anticipéza se de investigare.

§. 53. Aflandu-se rennoitoriulu, nevinovatu se purtatitu de vina, si incátu e inca cu putintia, se restitutu in starea de mai nainte de procesu, séu in asemenea starea la 1 Aprilé 1879. *)

§. 54. Acést'a procedura provisoria vá intrá in vigoare la 1 Aprilé 1879. *)

Elaboratu de comisiunea congresului din 1878 bas'a proiectulu facutu de Dr. At. Marienescu.

Diverse.

* **Indreptare.** In regulamentulul pentru parochii, publicatu in numerulu precedentu se facu urmatórele indreptari in alinea ultima din §. 10. „Actele relative la alegere se iérta tóte in terminu celu multu de 20 zile la acuatoriulu protopresbiteralu „etc“ se lasa afara, fiindu acést'a cuita prin alinea precedentu. La finea regulamentulu adaoge unu paragrafu nou, §. 29 care suna: „Acestu regulamentu intra in vigoare in modu provisoriu dela 1 Aprilé 1879.“

+ **O furtuna** Luni'a trecuta la orele patru si cinci minute au fost o furtuna fórté insemnata in Budapest'a. Ventu a fost atátu de puternicu, in câtu a luat u coperisiele de mai multe case, si mai multi ómeni au fost trancitatu pamentu si periclitati. Dupa ventu a urmatu o plóia, care a tienutu pana deminétia.

× **Societatea de lectura** a eleviloru institutulu dagogico teologicu din Aradu s'a constituitu in anulu 1878 t'a in siedinti'a din 8 Octobre in urmatoriulu modu: alesu vicepresiedinte *Filipu Leuca*; notariu alu corespondentiloru *Josifu Toma*; controloru *Constantinu Ráde*; bibliotecariu *Joan Cure*, teologi de cursulu III; notariu siedintieloru *Aureliu Varga*, teologu de cursulu II.

*) Acést'a procedura inca nu este primita de congresu.

rielu Selageanu, teologu de cursu I; casariu Joan Groza
logu de curs. II; vicebibliotecariu *Emilianu Popoviciu*,
agogu de curs. III.

— **MM. LL. Regale**, Domnulu si Dóm'n'a, au binevoitu
invite Marti'a trecuta la o mésa la Cotroceni pe toti
ce se aflau in capitala. In timpul ospátiului MM.
s'au intretienutu cu fiecare soldatu in parte, ascultandu
interesu episodele si circumstantiele, in cari au cádiutu
luptii pe câmpulu de lupta. Cu acea ocazia M. S. Domnulu
binevoitu a mai impartí decoratiuni soldatiloru, cari nu
mise. Rantii au plecatu incantati si cu o suvenire frumósa
aceá s'era. — Aflámu ca secretarulu generalu alu minis-
trulu de finantie ar. fi plecatu la Tulcia, ca se culéga
fie asupra naturii impositeloru din Dobrogi'a. — Luni'a
9. Octombre la órele 8 sér'a, M. S. R. Domnitorulu,
presidatu sedinti'a consiliului superioru alu armatei, care
fienutu in localulu „Cerculu oficeriloru.“ — M. S. R.
domnitorulu a adresatu dlui primariu alu capitalei urma-
toare scrisóre: „Domnule primariu, Primirea frumósa ce Bucu-
ri au facutu armatei, a fostu demna de capital'a Roma-
ni, demna de cei ce serbatoréu, demna de cei serbatoriti!
pe treptele populatiunei bucurescene s'au intrecutu, spre a
primi pe acei ce au realiatu atátu de susu numele si dra-
ma Romaniei. Este o detoria santa pentru mine, de a te
pe d'a in deosebí, se fiti pelanga bucuresceni organulu re-
scintiei Armatei, organulu recunoscintiei Mele si a Dómnei,
am simtiementele de devotamentu, ce cu acést'a ocaziune,
a exprimatú mie si prea iubitei Mele sotii. Diu'a de 8
Octombre va fi de acum o ziua nestérsa in analele Roma-
ni, vá remanea nestérsa in analele Romaniei, v'a remanea
nestérsa in inimá Mea. Alu d-tale afectionatu. *Carol*.”

Receptiunea ministriloru stráini in Romania. — Cere-
monialulu, cu care se primescu in audienti'a domnéscá ministrii
impotentiari si ministrii residenti ai suveraniloru stráini
receptati pe langa A. S. Regala Domnulu se stabilesce
pe urmele urmédia: La sosire, tramisulu stráinu informéza despre
receptiunea sa pe ministrulu afaceriloru straine, fie printr'unu
secretariu alu legalitatiei, fie prin scrisóre, si i cere diu'a
s'ia spre a-lu visitá si a-i da copia de pe scrisorile
de creatia. Ministrulu afaceriloru straine ia ordinele
de la A. S. R. pentru primirea solemna la Palatu. Diu'a audien-
tiului fiesata de A. S. R. maresialulu curtiei previne
acést'a pe ministrulu afaceriloru straine, care, la rendulu
uniforma pe tramisulu puterei streine, in diu'a hotarata
de audienti'a, unu adjutantú domnescu merge la ospelulu
domnului cu dóua trasuri ale curtei, din cari cea destinata
ministrulu streinu va fi de mare gala, si-lu conduce la
curtea. Adjutantulu invita pe capulu de misie a se urcá
pe trasura, punendu-se la steng'a sa. Ceialalti membri
de legatiunei iau locu in a dóua trasura. La Palatu gard'a
de onóre, si tobele suna. Ministrulu stráinu este primitu
de onóre scarei de onóre de doi oficeri de ordonantia, si in
scarele de doi adjutantú domnesci, cari 'lu introducú
domnulu cu suit'a sa in salonulu de receptiune, unde se
afla ministrulu afaceriloru streine, maresialulu curtiei si
domnitorulu militara a A. S. R. Maresialulu curtiei anuntia
domnulu pe tramisulu stráinu, pe numele
de curtea sale, dupa care apoi ministrulu stráinu este invi-
tat sa trece in apartamentulu, in care se afla A. S. R.
domnulu, care face ministrulu de esterne. Tramisulu stráinu pro-
duce câteva cuvinte, si depune scrisorile sale de creatia
de la domnulu, care apoi le remite ministrulu aface-
riloru streine. A. S. R. Domnulu insotitu de ministrulu stra-
inulu de esterne, trece in urma in salonulu,
unde se afla maresialulu curtiei, personalulu legatiunei si cas'a
domnéscá. Aci, tramisulu stráinu, presenta A. S.
R. personalulu missiei. Candu A. S. R. concediéza pe mi-
nistrulu streinu, acést'a este recondustu cu acelasi ceremo-
nialulu a presidatu la sosirea sa. In timpul audientiiei,
domnulu afaceriloru streine se tiene la stenga Domnului.

Dupa terminarea receptiei la A. S. R. Domnulu, Trámisulu
stráinu este condusu in apartamentele A. S. R. Dómnei de
maresialulu curtiei, care 'lu va presentá A. S. R. fiendu
incungiurata de curtea Sa. Pentru audientiiele oficiale ce
au de scopu remiterea de decoratií straine A. S. R.
Domnului de catra tramisii stráini, acést'i'a suntu primiti
iu acelasi modu, cu deosebire numai cá reprezentantulu
stráinu este introdusu, in asemenea ocazii, impreuna cu
personalulu legatiunei inaintea A. S. R. Domnului, facia
fiindu ministrulu afaceriloru straine si cas'a civila si mili-
tara domnéscá. „Resb.“

— **Sinuciderea comitelui Carlu Bismarck.** Diarele
italiane aducu scirea despre sinuciderea comitelui Bismarck-
Bohlen, unu nepotu alu cancelarului germanu. Éca ameu-
nuntele ce aflámu din acele diare: Nefericitulu, nascutu in
3 Iuliu 1832. era consiliaru de legatiune si capitanu de
cavaleria. In urm'a unoru suferintie fisice, elu petrecea de
cinci ani fiecare iérna in Veneti'a, unde ocupá unu aparta-
mentu stralucitu in cas'a contesei Michielu. In anulu acést'a
-elu veni la Veneti'aa mai bolnavu de cátu totudeuna. Câte-va
dile inaintea catastrofei comitele Bismarck-Bohlen nu-si
parasise locuinti'a, si ordonase servitoriloru a nu lasá pe
nimeni se intre. In sér'a de 15. Octombre, elu se retrase
la órele 10 in camer'a sa de culcare. A dou'a di deminét'a
servitoriulu voi se intre, batú la usia, dar nu primi nici
unu respunsu. In fine deschise usi'a, si intrá. Atunci vedíu
pe stapanulu seu in patu, scaldatu in sange si tienendu unu
revolveru in mana. Servitoriulu chiemá ajutoriu; se tramise
dupa unu medicu, care veni peste pucinu cu consululu ger-
manu. Sinucisulu se servise mai antaiu cu unu brieu, cu
care se rani la bratie si la picíóre, si-facuse si doua taieturi
la grumadiu. Inse tóte acestea nu fura de ajunsu spre a
face dintr'ensulu unu cadavru; plinu de sange, elu se tirise
dupa cumu aréta urmele in camer'a s'a de culcare, acolo
a luatú unu revolveru, si si-a trasu unu focu in templu.
Cadavrulu nefericitului va fi imbalsamatu si transportatu in
Germania. — —

+ **Discursulu primariului din Bucuresti la intrarea**
armatei suna: „*Maria Ta!* — Tunurile turcesci dela Vidin,
Ruscicu si Turtucaia, facut'au pe brav'a armata romana
se si paraséca caminulu, se incungiure Tronulu, si avendu
in capu pe Marele ei Capitanu, se alerge la frontarie pentru
apararea mosiei stramosesci. Incercári grele, privatiuni de
tótu felulu, jertfe generóse si au formatú vietia ei departe
de ai sei. Armat'a romana sub brav'a conducere a Mariei
Tale Regale, a luptatu, si si-a versatu sangele cu atát'a
barbatia, ca se asigure viitorulu si independenti'a patriei.
Tíer'a dar póte fi mandra de óstea ei, care a reinviatu
fal'a numelui romanescu, si de siguru i-va impléti cu dragu
cunun'a neuitarei. Prin eroismulu armatei, imbarbatata de
curagiulu si devotamentulu Marelui ei Capitanu. Romania
a scapatu de navalirea pagan'a, si a ajutoratu pe unu poporu
vecinu si amicu se-si scuture catenele sclaviei, spre a se
incaldi la sórele libertatiei. Grivitia, Rahov'a si Smardanu,
va spune mane in eternu trecatoriloru viteji'a poporului
romanu, pe care nu 'lu cunóscea destulu de bine nici stre-
inii. Aceste localitati au arétatu lumei, ca bratiulu, care a
purtau sap'a, scie pe campulu de onóre, se pórté, cu ace-
iasi barbatia, si arm'a, sburandu séu la victoria, séu la mór-
te. Oastea si-a implinitu cu abnegatiune datori'a. Sangele
fratiloru nostri remasi pe campulu de lupta, va fi o dova-
da neperitóre de purtareá Romanului in acestu cumplitu
resboiu; si printr'o generósa hotaríre elu a facutu, ca nisce
locuri, aprópe necunoscuté, se dobandéscá unu renume in
posteritate si se fie teatrulu gloriei nóstre. Dupa o lunga
despartire, in care tíer'a a urmatu cu doru pe armata si
Capitanulu ei, vitejii Romaniei, reintorcandu-se astadi in ca-
pitala, ii-salutamú cu recunoscintia, respectu si devotamentu.
„Sa traiti Mari'a Vóstra regala. — Sa traiéscá Maria Sa
Dóm'n'a — Sa traiéscá brav'a ostire Romana!“

+ **Inventoriul Edisonu.** Corespondentele din Nev-Jork alu diariului „le Siècle“ din Paris scrie următoarele: Nu v'amu vorbitu inca destulu despre minunatul barbatu de geniu ce posedemu, *Edisonu*, alu cărui nume, necunoscutu ieri, se afla astadi pe budiele tuturoru in lumea intréga. Acest'a e inventoriul fonografului, alu penei electrice si alu unui aparatu telegraficu numitu *quadruplea*, cu care poti se trimiti, si se primesci patru mesagerii de odata. Dupa fonografu elu a descoperitu megafonulu si aerofonulu, care comunica in departare vocea si tóte sgomotele, marindu-le si facendu astu felu se fie audite la cele mai departate distantie.“ Credeti óre cá Edisonu s'a marginitu la atât'a? Elu s'a dusu in Muntii Stâncosi, cându s'a ivitu intunecimea de sóre dela 29 Juliu trecut, si a descoperitu microtasimetrulu, care permite d'a inregistrá variatiunile cele mai infinitemale ale temperaturii aerului. Cu ocaziunea instalării drumurilor de feru aeriane la Nev-Jork, a inventatu fonografulu, unu aparatu care mesóra si inregistreza sgomotulu produsu de sdruncinarea drumului de feru, si care va permite de a o studiá bine si de a o remedia. Ce a mai facutu? Eaca cá acum Edisonu a descoperitu, dice elu, mediloculu de a imparti lumin'a electrica si de a o aplicá din punctu de vedere economicu la tóte aparatele de iluminare publica. Acést'a va fi peirea gazului, daca e adeveratu, dupa cum petinde Edisonu, cá o machina de 500 cai i-va fi de ajunsu spre á ilumina orasiulu Nev-Jork, si cá póte imparti la diece mii becuri o singura radia de lumina electrica. Dar' ast'a nu e inca nimicu: prin acést'a minunata inventiune intrebuintiarea chibriturilor ar' deveni de prisosu, si aburulu ar' puté fi inlocuitu pretutiudeni si intr'unu modu avantajiosu cu electricitatea. Éta ce dice Edisonu, care a facutu degiá ultim'a incercare cu machin'a s'a electro-magnetica, si care va face cunoscuta acést'a din urma inventiune a s'a indata ce 'si va fi luatú brevetulu. „Dar' trebus se ne asteptámu incá la unu ce nou. Afara de microtasimetrulu seu, Edisonu a inventatu acum de curendu unu termometru-oglanda, care inregistreza cele mai slabe variatiuni de temperatura ale corpului omenescu; unu voltrmetru reflectatoru care face acelasi lucru pentru electricitate. A mai gásitu inca mediloculu de a prinde lumin'a sórelui pe chártia, pe nisee musiamale speciale, si de a o restitui nóptea in apartamente. In fine music'a i-va datori in curendu unu diapasonu resunátoru, mai simplu si completu de cátu tóte cele-lalte. Tóte aceste inventiuni voru fi in curendu terminate intr'unu modu practicú si puse in circulatiune.“ „Rom.“

Concursu.

3-3.

Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Drinova* prot. Fagetului, se escrie concursu cu terminulu pona la **26 Octombri 1878.**

Emolumintele sunt: 97. f. 60. cr. v. a. 10 meti de grâu; 20. meti de cucuruzu; pentru curatirea si incalzirea sólei 8. f. v. a. scripturistici'a 5. f. diurne la conferintiele invetiatoresci 6. f. v. a.

Doritorii de ocupá postulu acest'a sunt avisati, cá recoursele lor, instruate in sensulu stat. org. bis. se le substérna dlui protopopu *A. tan. Ionaviciu* in Fagetu

Drinova 15 Septembrie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu dlui protopresbiteru

Se publica concursu nou pentru ocuparea postulu invetiatorescu dela scól'a gr. or. conf: de nou infiintandu comun'a *Sambateni* inspectoratulu Aradului cu terminulu pre **12. Novembri a. c.**

Emolumintele sunt: 200 fl. v. a. in bani gatu stangini de lemne, din cari are a-se incaldi si scól'a, ce liberu cu gradina si stolele usuate dela inmormentari; de parte comun'a bisericésca se deobliga, cá la segregamenturiloru care sta deja sub curgere va staru a da di si 1/2 sess. pamentu estravilanu pe partea alegendu invetiatoriu. —

Recurintii au a-si adresá recoursele lor instruatimontimoniu despre absolvirea preparandiei, testimoniu de calificatiune si de moralitate, — cei cu clase gimnaziale seu reale voru fi preferiti, si a le adresá catra comitetulu parochialu din Sambateni, si a le trimite *R. D. protopopu Josifu Goldisiu* in Aradu; mai departe au a-se presenta vreo dumineca seu serbatóre in biseric'a din Sambateni a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu.

Sambateni 8 Octobri 1878.

Comitetulu parochialu

Constantinu P. Aiudanu,

pres. com par.

Georgiu Popescu,

not. com.

Cu scirea si invoirea mea *Josifu Goldisiu* inspectoru de scoli

Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Poganesiu* prot. gr. or. alu Fagetului se escrie concursu cu terminulu pana la **30 octombri 1878.**

Emolumintele sunt: 63 fl. v. a. 10 meti de cucuruzu, 50 punti sare; 100 punti discuti punti lumini; 8 orgii de lemne, 1. jugeru de pamentu tiru liberu cu 1/2 jugeru de gradina.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati cá recoursele lor instruate in sensulu stat. org. bis. se le substérna la terminulu pus, dlui prot. *Atanasiu Joanoviciu* in Poganesiu

Poganesiu in 16 Septembrie 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu dlui protopresbiteru.

LUDOVICU SCHROD

pantofariu in Aradu,

Strad'a Forray, in cas'a lui Nádásdy,

visavi de berari'a Pölzl,

se recomanda a primí comande pentru

pantofi de barbati, dame si copii

Totu de odata atrage atentiunea p. t. publicii asupra marelui seu depositu de pantofi. Primesce comande din giuru, si le esecuta cu cea mai promptitudine.